

It is still my life!

(het is nog steeds mijn leven!)

Het ondersteunen van eigen regie bij mensen met dementie in het verpleeghuis (een rapid realist review)

Henny van der Weide ^{1 2}, Marleen H. Lovink ¹, Katrien G. Luijkx ³
Debby L. Gerritsen ¹

¹ Universitair Kennisnetwerk Ouderenzorg Nijmegen (UKON), Radboudumc Nijmegen.

² Archipel Zorggroep, 5654 NN Eindhoven

³ Tranzo, Wetenschappelijk Centrum voor Zorg en Welzijn, Tilburg University.

Introductie

- Het belang van eigen regie, juist voor mensen met dementie, is groot!
- Het verpleeghuis heeft een eigen dynamiek en sfeer.
- Organisaties in de ouderenzorg benadrukken dat zij vinden dat 'eigen regie voor mensen met dementie' een doel is.
- Om ervoor te zorgen dat dat mensen met dementie in het verpleeghuis de regie over hun eigen leven kunnen behouden, zijn er interventies om te ondersteunen en helpen.

Tot nu toe is niet voldoende bekend welke ondersteuning en hulp succesvol is, voor wie, in welke mate en waarom. In dit onderzoek hebben we gezocht in de wetenschappelijk literatuur en hebben de resultaten daarvan op een rij gezet.

Methode

We maken gebruik van de methode 'Realistisch Evalueren' om interventies als ondersteuning en hulp bij eigen regie in de complexe werkelijkheid van het verpleeghuis beter te begrijpen. Deze methode maakt gebruik van stellingen, die je uit de literatuur kunt halen: Als je *dit* doet, in die omgeving, gebeurt er *dat*, omdat *dit* speelt bij de betrokken mensen.

We maken daarnaast gebruik van de input van mensen uit de praktijk en onderzoeksexperts (klankbordgroep). Zo houden we de afgesproken stellingen aan tegen de werkelijkheid van de dagelijkse praktijk. We hebben gezocht in de literatuur op basis van de begrippen *autonomie (onafhankelijkheid)*, *dementie* en *verpleeghuis*. Daaruit kwamen ruim 1600 artikelen naar voren. Bij nadere bestudering bleven er in totaal 16 artikelen over die echt iets vertelden over wat goede ondersteuning biedt om te zorgen dat mensen met dementie eigen regie kunnen houden.

Op basis van de resultaten vanuit bovengenoemd stellingen- én literatuuronderzoek kun je onderbouwd kiezen voor het inzetten van een actie een bepaalde omgeving en zo maatwerk leveren.

Uitkomsten

Er zijn zestien stellingen gevonden in vier hoofdthema's:

- Voorkeuren en wensen, de kern-ondersteuning en hulp;
- Kennis en kunde van medewerkers zorg en behandeling;
- Persoonlijke kenmerken van cliënten en familie;
- Onderlinge relaties en interactie.

Een paar tips uit de resultaten:

1. Geef cliënten en hun familie volop de gelegenheid om hun voorkeuren en wensen aan je te vertellen.
2. Stem regelmatig samen met de cliënt en familie af in een multidisciplinair overleg (MDO) of zorgbespreking en bespreek daarin ook de dagelijkse zorg.
3. Ken je cliënt, vanuit zijn vroegere leven, maar ook van nu; dat is een belangrijke voorwaarde om regie te ondersteunen.
4. Het helpt als je alles met de cliënt en diens familie bespreekbaar kunt maken, ook emoties die misschien spelen.
5. Wees je bewust van wie je bent, van je houding en je intonatie als je cliënten met dementie verzorgt; dat doet er echt toe voor iemand met dementie.
6. Goede samenwerking en een gezamenlijk afgesproken doelstelling helpen je als team. Samen kun je meer!
7. Zorg voor een positieve verhouding en een gevoel van verbondenheid tussen jou, de cliënt en de familie: het is een belangrijke basis om regie te ondersteunen.

Conclusies

Allen het inzetten van thema 'ondersteuning en hulp' is niet voldoende om er succesvol voor te kunnen zorgen dat mensen met dementie in het verpleeghuis eigen regie kunnen houden.

Ook aan de andere drie thema's (kennis en kunde van medewerkers zorg en behandeling, persoonlijke kenmerken van cliënten en familie en onderlinge relaties en interactie) moet je voldoen. Ook deze zou je mee moeten nemen in de invoering van de kern-ondersteuning en hulp.

De ondersteuning van eigen regie is een interactief proces en kan alleen effectief zijn als we daarvoor de juiste omstandigheden creëren.